

**"ТҰҒЫР" біліктілікті
арттыру орталығы**

**"Центр повышения
квалификации "ТҰҒЫР"**

**«Сенсорлы интеграция: нейропсихологиялық негіздер, функционалдық
бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері»**

педагогтерге арналған біліктілікті арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Сағат саны: 80 ак.сағ.

Қордай 2025

1. Жалпы ережелер

Педагогтердің біліктілігін арттыруға арналған «Сенсорлы интеграция: нейропсихологиялық негіздер, функционалдық бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері» бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы №175 бұйрығының талаптарына, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрық) және Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасына сәйкес әзірленді.

Осы біліктілікті арттыру бағдарламасы «Сенсорлы интеграция: нейропсихологиялық негіздер, функционалдық бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері» тақырыбы бойынша әзірленген және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін педагогтер мен мамандардың кәсіби құзыреттерін арттыруға бағытталған.

Бағдарлама сенсорлы интеграция теориясының заманауи ғылыми тұжырымдамаларына, нейропсихологиялық және психологиялық-педагогикалық негіздерге, сондай-ақ кешенді, жүйелі және отбасына бағытталған қолдау қағидаттарына сүйене отырып құрастырылған.

Бағдарлама мазмұны Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілеріне, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау қағидаттарына және инклюзивті білім беру саясатына сәйкес әзірленген.

Курс сенсорлы интеграцияның баланың дамуына, мінез-құлқына, оқуына, қарым-қатынасына және өзін-өзі реттеуіне әсерін түсінуге, сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін анықтауға, функционалдық бағалау жүргізуге және баланың жас ерекшеліктері мен жеке қажеттіліктерін ескере отырып дамуын қолдауға бағытталған.

Бағдарлама ерте жастағы балалармен қатар, мектеп жасына дейінгі және мектеп жасындағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандарға арналған.

Бағдарламада теориялық білім мен практикалық қолданудың өзара байланысы қамтамасыз етіледі. Тыңдаушылар сенсорлы интеграция қағидаттарын меңгерумен қатар, алынған білімдерді нақты педагогикалық, түзете-дамыту және психологиялық қолдау тәжірибесінде, мамандардың өзара үйлестірілген кәсіби әрекеті мен ата-анамен серіктестік жағдайында қолдану мүмкіндіктерін игереді.

Бағдарлама модульдік қағидатта құрылып, қашықтан немесе аралас форматта жүзеге асырылады. Оқу үдерісі бейнесабақтар, вебинарлар, практикалық тапсырмалар, кейс-талдау, өзіндік жұмыс және рефлексия элементтерін қамтиды.

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы интеграция тәсілдерін кәсіби қызметінде саналы және жүйелі қолдануға, баланың сенсорлы қажеттіліктерін ескеретін дамытушы орта құруға және ата-анамен тиімді кәсіби серіктестік орнатуға дайын болады.

Бағдарламаның өзектілігі

Қазіргі білім беру және түзете-дамыту практикасы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуындағы қиындықтардың күрделі және көпқырлы сипатқа ие екенін көрсетеді. Балалардың оқуында, мінез-құлқында, қарым-қатынасында, сөйлеуінде және өзін-өзі реттеуінде байқалатын қиындықтардың едәуір бөлігі сенсорлы ақпаратты қабылдау мен өңдеу ерекшеліктерімен тығыз байланысты. Осыған байланысты сенсорлы интеграция мәселелері педагогикалық және психологиялық қолдау жүйесінде маңызды орын алады.

Сенсорлы интеграцияның жеткіліксіз дамуы немесе бұзылыстары баланың танымдық белсенділігіне, эмоциялық тұрақтылығына, қозғалыс үйлесімділігіне, оқу әрекетіне және әлеуметтік бейімделуіне теріс әсер етеді. Бұл жағдай ерте жаста ғана емес, мектепке дейінгі және мектеп жасындағы балаларда да айқын көрініс табады. Сондықтан сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ескеретін түзете-дамыту және педагогикалық қолдау тәсілдерін меңгеру кез келген жастағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандар үшін өзекті болып табылады.

Қазіргі уақытта ерекше балалармен жұмыс жүргізетін педагогтер мен мамандардың сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби дайындығы жеткіліксіз деңгейде қалыптасқан. Көп жағдайда сенсорлы қиындықтар мінез-құлықтағы, оқу үлгеріміндегі немесе тәртіп мәселелері ретінде қарастырылып, олардың нейропсихологиялық негіздері ескерілмей жатады. Бұл өз кезегінде қолданылатын педагогикалық және түзете-дамыту шараларының тиімділігін төмендетеді.

Осы бағдарлама сенсорлы интеграцияның нейропсихологиялық негіздерін, сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалау тәсілдерін және баланың жеке қажеттіліктерін ескеретін қолдау стратегияларын меңгертуге бағытталған. Бағдарлама мазмұны теория мен практиканың өзара байланысын қамтамасыз етіп, сенсорлы интеграция тәсілдерін білім беру, түзете-дамыту және психологиялық қолдау үдерісіне жүйелі түрде енгізуге мүмкіндік береді.

Бағдарламаның өзектілігі сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс барысында мамандардың үйлестірілген кәсіби әрекетінің, ата-анамен серіктестіктің және баланың күнделікті өміріндегі функционалдық белсенділігін арттыруға бағытталған тәсілдердің маңыздылығымен айқындалады. Сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдану баланың әлеуетін толық ашуға, оқу мен әлеуметтік бейімделуін қолдауға және өмір сапасын арттыруға ықпал етеді.

Осылайша, ұсынылып отырған бағдарлама сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми көзқарастарды кәсіби тәжірибемен ұштастырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандардың кәсіби құзыреттерін арттыруға бағытталған өзекті және практикалық маңызы жоғары білім беру өнімі болып табылады.

Жалпыұлттық басымдықтармен және әлемдік үрдістермен байланысы

Ұсынылып отырған «Сенсорлы интеграция: нейропсихологиялық негіздер, функционалдық бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері» біліктілікті арттыру бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы жалпыұлттық басымдықтарымен және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдаудың әлемдік үрдістерімен тығыз байланысты.

Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамыту, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға сапалы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, білім беру қызметтерінің қолжетімділігі мен тиімділігін арттыру мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарының бірі болып табылады. Осы тұрғыда бағдарлама ерекше балалардың жеке қажеттіліктерін ескеретін, ғылыми негізделген және практикаға бағдарланған қолдау тәсілдерін меңгертуді көздейді.

Бағдарлама мазмұны баланың дамуын кешенді және функционалдық тұрғыдан қарастыру, оқу мен әлеуметтенуге кедергі келтіретін факторларды ерте анықтау және оларды педагогикалық тұрғыдан түзету қағидаттарына негізделген. Бұл ұстанымдар Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде жүзеге асырылып жатқан инклюзивті саясаттың және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін жетілдіру бағыттарының мазмұнымен үйлеседі.

Әлемдік деңгейде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізуде сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ескеру, нейропсихологиялық тәсілдерге сүйену, функционалдық бағалау жүргізу және баланың күнделікті өміріндегі белсенділігін арттыруға бағытталған қолдау стратегияларын қолдану кеңінен таралған. АҚШ, Канада, Еуропа елдері мен Азия мемлекеттерінде сенсорлы интеграция тәсілдері білім беру, арнайы педагогика және психологиялық қолдау салаларында тиімді құрал ретінде танылып отыр.

Бағдарлама халықаралық тәжірибеде қолданылатын сенсорлы интеграция теорияларына, дәлелді практика қағидаттарына және баланың әлеуетін ашуға бағытталған заманауи көзқарастарға сүйене отырып әзірленген. Бұл қазақстандық мамандардың кәсіби дайындығын әлемдік стандарттарға жақындатуға, халықаралық ғылыми-әдістемелік тәжірибені ұлттық білім беру жүйесіне бейімдеуге мүмкіндік береді.

Осылайша, бағдарлама Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру саласындағы стратегиялық міндеттерін іске асыруға ықпал етіп қана қоймай, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдаудың әлемдік үрдістерімен үндесетін заманауи кәсіби құзыреттерді қалыптастыруға бағытталған.

2. Глоссарий

Сенсорлы интеграция – баланың сыртқы және ішкі ортадан келетін сенсорлы ақпаратты (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті, көру, есту және т.б.) қабылдау, өңдеу, біріктіру және оған сәйкес мақсатты әрекет жасау үдерісі.

Сенсорлы өңдеу – сенсорлы тітіркендіргіштерді қабылдау, ажырату, ұйымдастыру және оларға жауап беру қабілеті.

Сенсорлы жүйелер – баланың қоршаған орта мен өз денесі туралы ақпарат алуын қамтамасыз ететін жүйелер: тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті, визуалды, аудиалды, ольфакторлы және дәм сезу жүйелері.

Тактильді жүйе – жанасу, қысым, температура және ауырсыну сезімдері арқылы ақпарат қабылдауға жауапты сенсорлы жүйе.

Вестибулярлы жүйе – қозғалыс, тепе-теңдік, дене қалпы және кеңістіктегі бағдарды реттеуге жауапты сенсорлы жүйе.

Проприоцептивті жүйе – бұлшықеттердің, буындардың және дене қалпының жағдайы туралы ақпарат беретін сенсорлы жүйе.

Сенсорлы модуляция – сенсорлы ақпараттың қарқындылығын реттеу, маңызды және маңызды емес тітіркендіргіштерді ажырата алу қабілеті.

Сенсорлы гиперсезімталдық – сенсорлы тітіркендіргіштерге шамадан тыс күшті реакция беру, олардан қашу немесе мазасыздықтың пайда болуы.

Сенсорлы гипосезімталдық – сенсорлы тітіркендіргіштерді әлсіз қабылдау, қосымша сенсорлы әсерлерді іздеу мінез-құлқы.

Сенсорлы іздеу мінез-құлқы – сенсорлы әсерлерге қанығу мақсатында баланың белсенді түрде қозғалыс, жанасу, қысым немесе басқа стимулдарды іздеуі.

Сенсорлы дисрегуляция – сенсорлы ақпаратты өңдеу мен өзін-өзі реттеу арасындағы тепе-теңдіктің бұзылуы, эмоциялық және мінез-құлықтық қиындықтармен көрінуі.

Функционалдық бағалау – баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін күнделікті өмірлік жағдайларда (оқу, ойын, тұрмыстық әрекет, қарым-қатынас) бақылау және талдау арқылы анықтау үдерісі.

Сенсорлы профиль – баланың сенсорлы жүйелерінің ерекшеліктерін, күшті және әлсіз тұстарын сипаттайтын құрылымдалған сипаттама.

Сенсорлы диета – баланың сенсорлы қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған, күнделікті әрекеттерге енгізілген сенсорлы жаттығулар мен әрекеттер жүйесі.

Сенсорлы реттеу – баланың сенсорлы және эмоциялық күйін тұрақтандыруға бағытталған тәсілдер мен стратегиялар жиынтығы.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар бала – дамуында, оқуында, мінез-құлқында немесе қарым-қатынасында қосымша қолдауды қажет ететін бала.

Түзете-дамыту жұмысы – баланың дамуындағы қиындықтарды еңсеруге, функционалдық мүмкіндіктерін арттыруға бағытталған педагогикалық және психологиялық әрекеттер жүйесі.

Кешенді қолдау – баланың даму ерекшеліктерін ескере отырып, бірнеше маманның өзара үйлестірілген кәсіби әрекеті арқылы көрсетілетін қолдау.

Ата-анамен серіктестік – баланың дамуын қолдауда ата-ананы тең құқылы қатысушы ретінде қарастыратын кәсіби өзара әрекеттесу формасы.

Өзін-өзі реттеу – баланың өз мінез-құлқын, эмоциясын және әрекетін жағдайға сәйкес басқару қабілеті.

Психологиялық-педагогикалық қолдау (ППҚК) – баланың дамуындағы қиындықтарды анықтауға, алдын алуға және түзетуге бағытталған педагогикалық, психологиялық және әлеуметтік шаралар жүйесі.

Кәсіби рефлексия – маманның өз кәсіби әрекетін, қолданылған әдістердің тиімділігін және кәсіби дамудың бағыттарын саналы түрде талдау процесі.

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың жалпы білім беру ортасында тең мүмкіндіктермен білім алуын қамтамасыз етуге бағытталған білім беру жүйесі.

3. Бағдарламаның тақырыптық бағыты

«Сенсорлы интеграция: нейропсихологиялық негіздер, функционалдық бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері» бағдарламасының тақырыптық бағыты сенсорлы интеграцияны баланың дамуын қолдаудың негізгі және жүйелі компоненті ретінде қарастыруға негізделген. Бағдарлама сенсорлы өңдеудің нейропсихологиялық тетіктерін түсіндірумен қатар, оларды педагогикалық, психологиялық және түзете-дамыту практикасына енгізудің заманауи тәсілдерін ұсынады.

Бағдарламаның жаңашылдығы сенсорлы интеграцияны жеке әдіс немесе жаттығулар жиынтығы ретінде емес, баланың мінез-құлқы, оқу әрекеті, сөйлеуі, эмоциялық тұрақтылығы және әлеуметтік бейімделуімен тығыз байланысты кешенді құбылыс ретінде қарастыруында көрініс табады. Бұл тәсіл ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізуде сенсорлы факторларды жүйелі түрде ескеруге мүмкіндік береді.

Бағдарлама мазмұны сенсорлы интеграция теориясының заманауи ғылыми жетістіктеріне, нейропсихологиялық зерттеулерге және дәлелді практика қағидаттарына сүйене отырып әзірленген. Оқу барысында сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалау, функционалдық талдау жүргізу және алынған деректерді нақты педагогикалық және түзете-дамыту шешімдеріне айналдыруға ерекше көңіл бөлінеді.

Бағдарламаның маңызды жаңашыл қыры — сенсорлы интеграция тәсілдерін баланың күнделікті өмірлік жағдайларына (оқу, ойын, тұрмыстық әрекет, қарым-қатынас) енгізуге бағытталуы. Бұл сенсорлы қолдаудың тұрақтылығын қамтамасыз етіп, баланың функционалдық мүмкіндіктерін арттыруға ықпал етеді.

Сонымен қатар бағдарлама ерекше балалармен жұмыс барысында мамандардың өзара үйлестірілген кәсіби әрекетіне, ата-анамен серіктестікке және баланың жеке қажеттіліктеріне негізделген қолдау стратегияларын құруға

бағытталған. Бұл тәсіл сенсорлы интеграцияны білім беру және түзете-дамыту үдерісінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді.

Осылайша, бағдарламаның тақырыптық бағыты сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми көзқарастарды практикалық қолданумен ұштастырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуын қолдаудың тиімді, икемді және нәтижеге бағдарланған тәсілдерін меңгертуді көздейді.

Білім беру жүйесінде баламалардың болуы/болмауын талдау

Қазіргі таңда білім беру және психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізуге арналған түрлі курстар мен бағдарламалар ұсынылған. Алайда олардың басым бөлігі жекелеген бағыттарға — арнайы педагогика, логопедия, психология немесе инклюзивті білім беру мәселелеріне шоғырланып, сенсорлы интеграция мәселесін жеке, жүйеленген және ғылыми негізделген бағыт ретінде толық қамтымайды.

Көптеген қолданыстағы бағдарламаларда сенсорлы интеграция ұғымы қосымша тақырып немесе фрагмент түрінде қарастырылады және көбінесе сенсорлы ойындар мен жаттығулар жиынтығын ұсынумен шектеледі. Мұндай тәсілдер сенсорлы өңдеудің нейрорпсихологиялық механизмдерін, сенсорлы қиындықтардың баланың мінез-құлқына, оқуына және өзін-өзі реттеуіне әсерін терең түсіндіруге жеткіліксіз.

Сонымен қатар, білім беру жүйесінде ұсынылатын балама курстардың көпшілігі ерте жас кезеңімен ғана шектеледі немесе белгілі бір нозологиялық топтарға бағытталған. Бұл жағдай мектеп жасындағы және жасөспірім кезеңіндегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандар үшін сенсорлы интеграция тәсілдерін жүйелі түрде меңгеруге мүмкіндік бермейді.

Ұсынылып отырған бағдарлама білім беру жүйесінде бар баламалардан келесі ерекшеліктерімен дараланады:

- сенсорлы интеграцияны кез келген жастағы балалармен жұмыс контекстінде қарастыруы;
- сенсорлы өңдеудің нейрорпсихологиялық негіздерін, функционалдық бағалау мен практикалық қолдануды біртұтас жүйе ретінде ұсынуы;
- сенсорлы интеграцияны оқшау әдіс емес, баланың оқуына, мінез-құлқына, қарым-қатынасына және әлеуметтік бейімделуіне ықпал ететін кешенді фактор ретінде қарастыруы;
- алынған білімді нақты педагогикалық және түзете-дамыту тәжірибесіне енгізуге бағытталуы.

Осылайша, білім беру жүйесінде сенсорлы интеграцияны кешенді, жүйелі және практикаға бағдарланған түрде қарастыратын бағдарламалардың жеткіліксіздігі ұсынылып отырған курстың өзектілігін арттыра түседі. Бағдарлама қолданыстағы баламаларды толықтырып қана қоймай, сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби білім мен дағдыларды тереңдетуге бағытталған ерекше және жаңашыл білім беру өнімі болып табылады.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты – ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін педагогтер мен мамандарға сенсорлы интеграцияның нейропсихологиялық негіздері туралы жүйелі білім беру, баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалау және сенсорлы интеграция тәсілдерін білім беру, психологиялық және түзете-дамыту тәжірибесінде тиімді қолдануға қажетті кәсіби құзыреттерді қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеттері

Қойылған мақсатқа қол жеткізу үшін Бағдарлама аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді:

сенсорлы интеграция теориясының негізгі ұғымдарын, сенсорлы жүйелердің құрылымы мен қызметін және олардың баланың дамуына әсерін түсіндіру;

сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің баланың мінез-құлқына, оқуына, сөйлеуіне және эмоциялық реттелуіне ықпалын талдау;

сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін анықтауға арналған бақылау, сұхбат және функционалдық бағалау тәсілдерін меңгерту;

баланың жас ерекшеліктері мен жеке қажеттіліктерін ескере отырып сенсорлы профиль құрастыру білігін қалыптастыру;

сенсорлы интеграцияға негізделген түзете-дамыту және қолдау стратегияларын жоспарлау және іске асыру дағдыларын дамыту;

сенсорлы қолдауды баланың күнделікті өмірлік жағдайларына, оқу және ойын әрекеттеріне енгізу тәсілдерін үйрету;

ата-анамен кәсіби серіктестік орнату және сенсорлы қолдауды үй жағдайында ұйымдастыру бойынша ұсынымдар беру;

сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдануда кәсіби рефлексия жүргізу және өз қызметінің тиімділігін бағалау біліктерін қалыптастыру.

Бағдарламаның күтілетін нәтижелері

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми көзқарастарға сүйене отырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізуге қажетті кәсіби құзыреттерді меңгереді.

Бағдарлама аяқталғаннан кейін тыңдаушылар сенсорлы интеграцияның нейропсихологиялық негіздерін, сенсорлы жүйелердің құрылымы мен қызметін, сондай-ақ сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің баланың мінез-құлқына, оқу әрекетіне, сөйлеу дамуына және эмоциялық тұрақтылығына ықпалын ғылыми тұрғыдан түсіндіре алады.

Тыңдаушылар баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін күнделікті өмірлік жағдайларда бақылау, ата-анамен сұхбат жүргізу және функционалдық бағалау тәсілдерін қолдану арқылы анықтай алады. Олар алынған деректер негізінде баланың сенсорлы қажеттіліктерін, күшті және әлсіз тұстарын сипаттайтын сенсорлы профиль құрастыруға қабілетті болады.

Бағдарламаны меңгерген мамандар сенсорлы интеграцияға негізделген түзете-дамыту және қолдау стратегияларын баланың жас ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктерін және білім беру қажеттіліктерін ескере отырып жоспарлай алады. Тыңдаушылар сенсорлы қолдауды оқу, ойын, тұрмыстық және әлеуметтік әрекеттерге кіріктіру жолдарын меңгереді және оларды практикалық қызметінде қолдана алады.

Сонымен қатар тыңдаушылар сенсорлы қиындықтардың мінез-құлықтық және оқу мәселелерімен байланысын талдай алады және баланың өзін-өзі реттеуін, оқу белсенділігін және әлеуметтік бейімделуін қолдауға бағытталған педагогикалық шешімдер қабылдай алады.

Бағдарлама нәтижесінде тыңдаушылар ата-анамен кәсіби серіктестік орнатудың тиімді тәсілдерін меңгереді, сенсорлы интеграция элементтерін үй жағдайында қолдану бойынша нақты ұсынымдар бере алады және ата-ананың баланы қолдау үдерісіне белсенді қатысуын ұйымдастыра алады.

Тыңдаушылар сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдану барысында кәсіби рефлексия жүргізуге, өз әрекеттерінің тиімділігін бағалауға және баланың даму динамикасына сәйкес қолдау стратегияларын түзетуге дайын болады. Олар өз кәсіби қызметінде дәлелді практика қағидаттарын ұстана отырып, сенсорлы интеграция әдістерін жүйелі және саналы түрде қолдана алады.

Осылайша, бағдарламаны аяқтаған тыңдаушылар сенсорлы интеграцияны ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдаудың тиімді құралы ретінде кәсіби деңгейде пайдаланып, білім беру және түзете-дамыту үдерісінің сапасын арттыруға қабілетті болады.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Тыңдаушыларда курс мақсатына сәйкес кәсіби білімдерді, құзыреттерді, іскерліктер мен дағдыларды қалыптастыру мақсатында бағдарламаның мазмұны 6 модульді меңгеруді көздейді.

Модуль 1. Сенсорлы интеграцияның теориялық және нейропсихологиялық негіздері	
Модульдің мақсаты тыңдаушыларға сенсорлы интеграцияның теориялық және нейропсихологиялық негіздері туралы жүйелі түсінік қалыптастыру.	Модуль аясында келесі кәсіби міндеттерді шешу көзделеді: сенсорлы интеграцияның мәнін, мақсатын және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау жүйесіндегі орнын теориялық және әдіснамалық тұрғыдан түсіндіру; сенсорлы интеграцияның нейропсихологиялық негіздерін, сенсорлы жүйелердің қызметін және олардың баланың танымдық, эмоциялық, мінез-құлықтық және оқу әрекетіне ықпалын талдау;

	сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің әртүрлі жастағы балаларда көріну формаларын, олардың оқу қиындықтарымен, мінез-құлық ерекшеліктерімен және өзін-өзі реттеу деңгейімен байланысын кәсіби тұрғыда қарастыру; сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми көзқарастарды, халықаралық және отандық тәжірибеде қолданылатын негізгі тәсілдерді және дәлелді практика қағидаттарын талдау; сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалауда қолданылатын бақылау, сұхбат, функционалдық талдау және құрылымдалған бағалау құралдарының әдіснамалық негіздерін меңгерту; сенсорлы қиындықтарды педагогикалық, психологиялық және түзете-дамыту практикада дұрыс интерпретациялау және оларды басқа даму бұзылыстарынан ажырату біліктерін қалыптастыру; баланың жеке ерекшеліктерін, жас мүмкіндіктерін және білім беру қажеттіліктерін ескере отырып сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлаудың қағидаттарын түсіндіру; сенсорлы интеграция тәсілдерін білім беру, түзете-дамыту және күнделікті өмірлік жағдайларда қолданудың кәсіби негіздерін көрсету; ата-анамен және отбасы мүшелерімен сенсорлы қолдау мәселелері бойынша кәсіби өзара әрекеттесудің мазмұны мен қағидаттарын айқындау; сенсорлы интеграцияға негізделген жұмыс барысында маманның кәсіби жауапкершілігін, этикалық қағидаттарын және рефлексиялық қызметін қалыптастыру. Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар: Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы интеграцияның теориялық және нейропсихологиялық негіздерін, сенсорлы жүйелердің қызметін және олардың ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың дамуындағы рөлін кәсіби тұрғыда түсіндіре алады.
--	---

	Тыңдаушылар сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің баланың мінез-құлқына, оқу әрекетіне, эмоциялық реттелуіне және әлеуметтік бейімделуіне қалай әсер ететінін талдай алады және сенсорлы қиындықтарды педагогикалық және психологиялық тұрғыдан негіздеп сипаттай алады. Модульді меңгерген мамандар сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін басқа даму қиындықтарынан ажырату үшін теориялық білімді қолдана алады және сенсорлы интеграцияға қатысты негізгі ғылыми ұғымдармен, заманауи көзқарастармен еркін жұмыс істей алады. Сонымен қатар тыңдаушылар сенсорлы интеграция саласындағы теориялық білімді келесі практикалық модульдерде қолдануға дайын болады және сенсорлы қолдау жүйесін кәсіби тұрғыда түсінудің әдіснамалық негізін қалыптастырады.
Модульдің сипаты: Бұл модуль ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізуде сенсорлы интеграцияның заманауи ғылыми көзқарастарына негізделген теориялық және нейропсихологиялық негіздерді қарастырады. Модуль аясында тыңдаушылар сенсорлы өңдеу үдерістерінің мәні мен маңызын, сенсорлы жүйелердің қызметін және олардың баланың танымдық, эмоциялық, мінез-құлықтық және оқу дамуына әсерін түсінеді. Модуль мазмұны сенсорлы интеграция теориясының негізгі ұғымдарын, сенсорлы жүйелердің өзара байланысын және сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің әртүрлі жастағы балаларда көріну формаларын талдауға бағытталған. Тыңдаушылар сенсорлы қиындықтарды баланың мінез-құлқы мен оқуындағы сыртқы көріністер арқылы ғана емес, жүйке жүйесінің ақпаратты өңдеу ерекшеліктерімен байланысты кешенді құбылыс ретінде қарастыруды меңгереді. Сонымен қатар модульде сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми зерттеулер, халықаралық және отандық тәжірибеде қолданылатын негізгі теориялық тұжырымдамалар және дәлелді практика қағидаттары қарастырылады. Сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін түсіндіруде функционалдық көзқарасқа ерекше көңіл бөлініп, баланың күнделікті өмірлік әрекеттеріндегі белсенділігі мен қатысуы тұрғысынан талдау жүргізіледі. Модуль тыңдаушыларды курстың келесі практикалық бағыттағы бөлімдерін меңгеруге теориялық тұрғыдан дайындайды және олардың кәсіби көзқарасын, ұғымдық базасын және сенсорлы интеграция саласындағы әдістемелік дүниетанымын жүйелеуге бағытталған.	

2-модуль. Сенсорлы өңдеу ерекшеліктері және олардың мінез-құлық пен оқу әрекетінде көрінуі	
Модульдің мақсаты тыңдаушыларға сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің түрлері, олардың әртүрлі жастағы балаларда көріну формалары және сенсорлы қиындықтардың мінез-құлық пен оқу әрекетіне ықпалы туралы жүйелі кәсіби түсінік қалыптастыру.	Модульдің міндеттері Модуль аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді: баланың сенсорлы өңдеу жүйелерінің (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті, көру, есту) қызметін және олардың даму ерекшеліктерін ғылыми негізде сипаттау; сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің әртүрлі жастағы балаларда мінез-құлықта, оқу әрекетінде және эмоциялық күйде көрінуін түсіндіру; сенсорлы гиперсезімталдық, гипосезімталдық және сенсорлы іздеу мінез-құلقىның негізгі белгілерін қарастыру; сенсорлы дисрегуляцияның баланың өзін-өзі реттеуіне, зейініне және оқу белсенділігіне әсерін талдау; сенсорлы қиындықтарды мінез-құлықтық немесе оқу мәселелерінен ажырату критерийлерін көрсету; баланың сенсорлы ерекшеліктерін ескере отырып кәсіби бақылау жүргізудің маңызын ұғындыру.
	Модульдің күтілетін нәтижелері Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы өңдеу жүйелерінің қызметін, олардың өзара байланысын және әртүрлі жастағы балалардың дамуындағы рөлін кәсіби тұрғыда түсіндіре алады. Тыңдаушылар сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің баланың мінез-құлқына, оқу әрекетіне, зейін тұрақтылығына және эмоциялық реттелуіне қалай әсер ететінін ғылыми негізде талдай алады. Модульді аяқтаған тыңдаушылар сенсорлы гиперсезімталдық, гипосезімталдық және сенсорлы іздеу мінез-құлқының көріністерін ажыратып, олардың пайда болу механизмдерін түсіндіруге қабілетті болады. Олар сенсорлы дисрегуляция белгілерін анықтап, сенсорлы қиындықтарды тәртіп бұзушылықтармен немесе оқу үлгерімінің төмендеуімен шатастырмай, кәсіби тұрғыда саралай алады.

	Сонымен қатар тыңдаушылар баланың сенсорлы ерекшеліктерін бақылау арқылы сипаттап, сенсорлы қиындықтардың күнделікті өмірлік жағдайларда, оқу үдерісінде және әлеуметтік өзара әрекеттесуде көрінуін талдай алады. Тыңдаушылар әртүрлі жас кезеңдеріндегі сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің айырмашылықтарын ескере отырып, баланың жеке сенсорлы қажеттіліктерін анықтауға дайын болады. Осы модульді меңгерген мамандар сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ескере отырып педагогикалық және түзете-дамыту жұмысын жоспарлаудың маңызын түсінеді және келесі функционалдық бағалау мен қолдау стратегияларына негіз қалайды.
Модульдің сипаттамасы Бұл модуль ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардағы сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін терең түсінуге бағытталған және сенсорлы қиындықтардың мінез-құлық, оқу әрекеті және эмоциялық реттелу салаларындағы көріністерін кешенді түрде қарастырады. Модуль мазмұны сенсорлы жүйелердің (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті, көру, есту) қызметін және олардың өзара байланысын нейропсихологиялық тұрғыдан талдауға негізделген. Модуль барысында тыңдаушылар сенсорлы гиперсезімталдық, гипосезімталдық және сенсорлы іздеу мінез-құлқының механизмдерін, олардың баланың күнделікті өмірлік әрекеттерінде, оқу жағдайында және әлеуметтік өзара әрекеттесуінде көріну формаларын зерттейді. Сенсорлы дисрегуляцияның белгілеріне, оның зейін, мінез-құлық және өзін-өзі реттеу процестеріне әсеріне ерекше назар аударылады. Модуль мазмұны сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін мінез-құлықтық немесе оқу қиындықтарынан ажырату қажеттілігін кәсіби тұрғыда негіздеуге бағытталған. Тыңдаушылар сенсорлы қиындықтарды үстірт бағалаудан бас тартып, баланың мінез-құлқын жүйке жүйесінің ақпаратты өңдеу ерекшеліктерімен байланыстыра отырып талдауды меңгереді. Сонымен қатар модульде әртүрлі жас кезеңдеріндегі сенсорлы өңдеу ерекшеліктерінің айырмашылықтары қарастырылады. Бұл тыңдаушыларға баланың жасына, даму деңгейіне және жеке ерекшеліктеріне сәйкес кәсіби қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Модуль келесі функционалдық бағалау және сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау стратегияларын меңгеруге теориялық әрі практикалық негіз қалайды.	
3-модуль. Сенсорлы интеграциядағы функционалдық бағалау	
Модульдің мақсаты	Модуль аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді:

Тыңдаушыларға ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін күнделікті өмірлік жағдайларда функционалдық тұрғыдан бағалау қағидаттарын меңгерту және алынған деректерді педагогикалық және түзете-дамыту жұмысын жоспарлауда қолдану дағдыларын қалыптастыру.	сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалауда функционалдық көзқарастың мәнін және оның дәстүрлі диагностикалық тәсілдерден айырмашылығын түсіндіру; баланың сенсорлы мінез-құлқын күнделікті өмірлік жағдайларда (оқу, ойын, тұрмыстық әрекет, қарым-қатынас) бақылау тәсілдерін қарастыру; ата-анамен сұхбат жүргізу арқылы сенсорлы ерекшеліктер туралы ақпарат жинау қағидаттарын меңгерту; сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін сипаттауға арналған құрылымдалған бақылау парақтары мен чек-парақтарды қолдану жолдарын көрсету; жиналған деректерді талдау және оларды кәсіби қорытынды жасау үшін пайдалану біліктерін қалыптастыру; функционалдық бағалау нәтижелерін сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлауда қолданудың маңызын ұғындыру. Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар: Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін күнделікті өмірлік жағдайларда жүйелі түрде бақылап, функционалдық тұрғыдан бағалай алады. Тыңдаушылар сенсорлы мінез-құлықтың оқу әрекетіне, эмоциялық реттелуге және әлеуметтік өзара әрекеттесуге ықпалын кәсіби тұрғыда талдай алады. Сонымен қатар тыңдаушылар ата-анамен тиімді сұхбат жүргізу арқылы сенсорлы ерекшеліктер туралы маңызды ақпарат жинауға, құрылымдалған бақылау құралдарын қолдануға және алынған деректер негізінде баланың сенсорлы қажеттіліктерін сипаттауға қабілетті болады. Модульді меңгерген мамандар функционалдық бағалау нәтижелерін келесі түзете-дамыту және сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлауда саналы түрде қолдануға дайын болады.
Модульдің сипаттамасы Бұл модуль ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін анықтауда функционалдық бағалау тәсілдерін қолдануға	

бағытталған. Модуль мазмұны сенсорлы интеграция саласындағы заманауи ғылыми көзқарастарға сүйене отырып, баланың сенсорлы мінез-құлқын оның күнделікті өмірлік жағдайларындағы (оқу, ойын, тұрмыстық әрекет, қарым-қатынас) белсенділігі мен қатысуы тұрғысынан талдауды көздейді.

Модуль барысында тыңдаушылар функционалдық бағалаудың мәнін, оның дәстүрлі диагностикалық әдістерден айырмашылығын және практикалық артықшылықтарын меңгереді. Баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бағалауда бақылау, ата-анамен құрылымдалған сұхбат, чек-парақтар мен бақылау кестелерін қолдану тәсілдеріне ерекше назар аударылады. Жиналған деректерді жүйелеу және интерпретациялау арқылы баланың сенсорлы қажеттіліктерін, күшті және әлсіз тұстарын кәсіби тұрғыда сипаттау біліктері қалыптастырылады.

Сонымен қатар модульде функционалдық бағалау нәтижелерін педагогикалық және түзете-дамыту жұмысын жоспарлауда қолдану жолдары қарастырылады. Тыңдаушылар алынған бағалау деректерін келесі сенсорлы қолдау стратегияларын негіздеуде, оқу ортасын бейімдеуде және баланың күнделікті әрекеттерін қолдауда пайдалану тәсілдерін меңгереді.

Модуль мазмұны тыңдаушыларды сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау шараларын әзірлеуге дайындайды және бағалау мен интервенция арасындағы логикалық байланысты қалыптастыруға бағытталған. Бұл модуль курстың практикалық бағытын күшейтіп, мамандардың кәсіби шешім қабылдау құзыретін арттыруға ықпал етеді.

4-модуль. Сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау және түзете-дамыту стратегиялары

Модульдің мақсаты ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ескере отырып, сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау және түзете-дамыту стратегияларын жоспарлау және іске асыру бойынша тыңдаушылардың кәсіби біліктерін қалыптастыру.	Модульдің міндеттері Модуль аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді: сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау стратегияларының мәнін және оларды қолданудың қағидаттарын түсіндіру; баланың сенсорлы қажеттіліктеріне сәйкес сенсорлы реттеу тәсілдерін таңдауды және қолдануды үйрету; сенсорлы диета ұғымын, оның құрылымын және күнделікті өмірлік жағдайларда қолдану мүмкіндіктерін қарастыру; сенсорлы қолдауды оқу, ойын және тұрмыстық әрекеттерге кіріктіру жолдарын көрсету; баланың өзін-өзі реттеуін, зейін тұрақтылығын және белсенділігін қолдауға бағытталған сенсорлы стратегияларды талдау;
---	--

	сенсорлы қолдау шараларының тиімділігін бақылау және қажет жағдайда оларды түзету қағидаттарын ұғындыру. Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар: Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау және түзете-дамыту стратегияларын баланың жас ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктерін және сенсорлы қажеттіліктерін ескере отырып жоспарлай алады. Тыңдаушылар сенсорлы реттеу тәсілдерін және сенсорлы диета элементтерін оқу, ойын және күнделікті тұрмыстық әрекеттерге кіріктіре отырып қолдануға қабілетті болады. Сонымен қатар тыңдаушылар сенсорлы қолдау шараларының баланың мінез-құлқына, оқу белсенділігіне және эмоциялық тұрақтылығына әсерін бағалай алады және алынған нәтижелерге сәйкес қолдау стратегияларын түзете алады.
Модуль сипаты: Бұл модуль ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктеріне негізделген қолдау және түзете-дамыту стратегияларын жүйелі түрде жоспарлау және іске асыруға бағытталған. Модуль мазмұны сенсорлы интеграцияның функционалдық бағалау нәтижелерімен тығыз байланыста құрылып, баланың сенсорлы қажеттіліктерін күнделікті өмірлік жағдайларда қанағаттандыруға арналған кәсіби тәсілдерді меңгертуді көздейді. Модуль барысында тыңдаушылар сенсорлы реттеу ұғымының мәнін, сенсорлы диета элементтерін және қоршаған ортаны сенсорлы тұрғыдан бейімдеу қағидаттарын терең меңгереді. Сенсорлы қолдаудың баланың мінез-құлқына, оқу әрекетіне, эмоциялық тұрақтылығына және өзін-өзі реттеу деңгейіне әсері кәсіби тұрғыда талданады. Практикалық мысалдар арқылы сенсорлы стратегияларды оқу, ойын және тұрмыстық әрекеттерге кіріктіру жолдары қарастырылады. Сонымен қатар модульде сенсорлы қолдау шараларының тиімділігін жүйелі бақылау, баланың даму динамикасын талдау және алынған нәтижелерге сәйкес түзету енгізу тәсілдері қамтылады. Тыңдаушылар сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау шараларын икемді түрде өзгерту, бейімдеу және жетілдіру дағдыларын қалыптастырады. Модуль мазмұны тыңдаушыларды сенсорлы интеграция тәсілдерін кәсіби қызметінде саналы және жүйелі қолдануға дайындайды, сондай-ақ баланың функционалдық мүмкіндіктерін арттыруға бағытталған түзете-дамыту жұмысының тиімділігін жоғарылатуға ықпал етеді.	

5-модуль. Сенсорлы интеграцияны білім беру және түзете-дамыту үдерісіне кіріктіру	
Модульдің мақсаты сенсорлы интеграция тәсілдерін білім беру және түзете-дамыту үдерісіне жүйелі түрде кіріктіру, баланың сенсорлы ерекшеліктерін ескере отырып оқу ортасын бейімдеу және педагогикалық жұмыстың тиімділігін арттыру бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттерін қалыптастыру.дағдыларды қалыптастыру..	Модульдің міндеттері Модуль аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді: сенсорлы интеграция тәсілдерінің білім беру және түзете-дамыту үдерісіндегі рөлін түсіндіру; баланың сенсорлы ерекшеліктерін ескере отырып оқу ортасын ұйымдастыру қағидаттарын қарастыру; оқу тапсырмаларын, сабақ құрылымын және түзете-дамыту әрекеттерін сенсорлы тұрғыдан бейімдеу жолдарын көрсету; сенсорлы қолдауды сабақтың әртүрлі кезеңдеріне (кіріспе, негізгі, қорытынды) кіріктіру тәсілдерін талдау; баланың оқу белсенділігін, зейінін және өзін-өзі реттеуін қолдауға бағытталған сенсорлы стратегияларды қолдануды меңгерту; сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдануда педагогикалық бақылау және кәсіби рефлексия жүргізу маңызын ұғындыру.
	Модульдің күтілетін нәтижелері Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар сенсорлы интеграция тәсілдерін білім беру және түзете-дамыту үдерісіне жүйелі түрде кіріктіре алады. Тыңдаушылар баланың сенсорлы ерекшеліктерін ескере отырып оқу ортасын бейімдеуге, тапсырмаларды өзгертуге және сабақ құрылымын тиімді ұйымдастыруға қабілетті болады. Сонымен қатар тыңдаушылар сенсорлы қолдаудың баланың оқу белсенділігіне, мінез-құлқына және эмоциялық тұрақтылығына әсерін талдай алады және педагогикалық шешімдерді баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкес қабылдай алады. Модульді меңгерген мамандар сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдануда кәсіби рефлексия жүргізуге және өз қызметінің тиімділігін арттыруға дайын болады.
Модульдің сипаттамасы Бұл модуль сенсорлы интеграция тәсілдерін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жүргізілетін білім беру және түзете-дамыту жұмысына жүйелі	

түрде енгізуге арналған. Модуль мазмұны сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ескерудің оқу үдерісінің тиімділігіне, баланың оқу белсенділігіне, мінез-құлқына және өзін-өзі реттеу қабілетіне тікелей әсер ететінін кәсіби тұрғыда негіздейді.

Модуль барысында тыңдаушылар сенсорлы интеграцияны жеке жаттығулар жиынтығы ретінде емес, педагогикалық үдерістің құрылымдық компоненті ретінде қарастыруды меңгереді. Сенсорлы қолдауды оқу ортасын ұйымдастыруға, сабақ құрылымына, тапсырмаларды бейімдеуге және педагогикалық әрекеттер жүйесіне кіріктіру жолдары жан-жақты талданады. Ерекше назар оқу кеңістігін сенсорлы тұрғыдан бейімдеу, сенсорлы жүктемені реттеу және баланың сенсорлы қажеттіліктеріне жауап беретін орта қалыптастыру мәселелеріне аударылады.

Модуль мазмұнында сенсорлы интеграция тәсілдерін сабақтың әртүрлі кезеңдерінде (бастапқы ұйымдастыру, негізгі жұмыс, қорытындылау) қолдану мүмкіндіктері қарастырылады. Тыңдаушылар сенсорлы қолдауды оқу тапсырмаларына, ойын элементтеріне және түзете-дамыту әрекеттеріне кіріктіру арқылы баланың зейінін тұрақтандыру, оқу мотивациясын арттыру және мінез-құлықтағы қиындықтарды азайту тәсілдерін меңгереді.

Сонымен қатар модульде сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдану барысында педагогтің кәсіби бақылау жүргізуі, баланың реакцияларын талдауы және қолданылған стратегиялардың тиімділігін бағалауы мәселелері қамтылады. Тыңдаушылар сенсорлы қолдауды икемді түрде бейімдеу, өзгерту және жетілдіру қажеттілігін түсініп, педагогикалық шешімдерді баланың нақты оқу және даму жағдайына сәйкес қабылдауға үйренеді.

Модуль тыңдаушыларды сенсорлы интеграцияны білім беру және түзете-дамыту үдерісінде саналы, жүйелі және мақсатты түрде қолдануға дайындайды. Бұл модуль сенсорлы қолдауды күнделікті педагогикалық практикаға енгізуге бағытталған негізгі қолданбалы блок болып табылады және келесі ата-анамен жұмыс пен нәтижелерді бағалауға арналған модульге логикалық негіз қалайды.

6-модуль. Ата-анамен жұмыс, кәсіби рефлексия және сенсорлы қолдау нәтижелерін бағалау

Модульдің мақсаты сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау үдерісінде ата-анамен тиімді кәсіби серіктестік орнату, маманның рефлексиялық құзыретін дамыту және жүргізілген сенсорлы қолдау шараларының нәтижелілігін жүйелі	Модуль аясында келесі міндеттерді шешу көзделеді: ата-анамен сенсорлы өңдеу ерекшеліктері туралы кәсіби коммуникация жүргізудің қағидаттарын түсіндіру; ата-аналарды баланың сенсорлы қажеттіліктерін түсінуге және қолдау үдерісіне белсенді қатыстыру тәсілдерін қарастыру; сенсорлы қолдауды үй жағдайында ұйымдастыру бойынша практикалық ұсынымдар беру жолдарын меңгерту;
---	--

бағалау дағдыларын қалыптастыру.	сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау шараларының нәтижелерін бақылау және бағалау тәсілдерін көрсету; баланың даму динамикасын талдау және қолдау стратегияларын түзету қағидаттарын ұғындыру; маманның кәсіби рефлексия жүргізу, өз әрекеттерін талдау және кәсіби даму бағыттарын айқындау дағдыларын қалыптастыру. Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар: Модульді меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар ата-анамен сенімді және нәтижелі кәсіби қарым-қатынас орната алады, сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ата-аналарға түсінікті тілде жеткізе алады және оларды баланы қолдау үдерісіне саналы түрде тарта алады. Тыңдаушылар сенсорлы қолдау шараларының тиімділігін жүйелі түрде бағалап, баланың мінез-құлқындағы, оқу әрекетіндегі және өзін-өзі реттеуіндегі өзгерістерді кәсіби тұрғыда талдай алады. Сонымен қатар тыңдаушылар өз кәсіби әрекеттеріне рефлексия жүргізуге, қолданылған сенсорлы стратегиялардың нәтижелілігін бағалауға және алынған деректер негізінде қолдау тәсілдерін түзетуге дайын болады.
Модульдің сипаттамасы	Бұл модуль сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау үдерісінің тұрақтылығын, нәтижелілігін және үздіксіздігін қамтамасыз етуге бағытталған қорытынды блок болып табылады. Модуль мазмұны ата-анамен кәсіби серіктестік, сенсорлы қолдау нәтижелерін бағалау және маманның кәсіби рефлексиясын біртұтас жүйе ретінде қарастырады. Модуль барысында тыңдаушылар ата-анамен өзара әрекеттесудің заманауи кәсіби үлгілерін меңгереді. Сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін ата-аналарға түсінікті әрі ғылыми негізделген түрде жеткізу, ата-ананың баланы қолдау үдерісіндегі рөлін күшейту және үй жағдайында сенсорлы қолдауды ұйымдастыру жолдары жан-жақты қарастырылады. Ата-анамен жұмыс тек ақпарат беру деңгейінде емес, оларды баланың дамуын қолдаудың белсенді қатысушысы ретінде тарту тұрғысынан талданады. Сонымен қатар модульде сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау шараларының нәтижелерін жүйелі бақылау және бағалау мәселелеріне ерекше назар аударылады. Тыңдаушылар баланың мінез-құлқындағы, оқу әрекетіндегі, эмоциялық реттелуіндегі және өзін-өзі реттеуіндегі өзгерістерді талдау тәсілдерін меңгереді. Қолдау нәтижелерін құжаттау, даму динамикасын

қадағалау және алынған деректер негізінде кәсіби қорытынды жасау дағдылары қалыптастырылады.

Модуль мазмұны маманның кәсіби рефлексиясын дамытуға бағытталған. Тыңдаушылар өз әрекеттерін талдау, қолданылған сенсорлы стратегиялардың тиімділігін бағалау, қиындықтарды анықтау және кәсіби шешімдерді саналы түрде түзету біліктерін меңгереді. Бұл өз кезегінде маманның кәсіби күйзелісінің алдын алуға, жауапкершілікті арттыруға және кәсіби өсу траекториясын айқындауға мүмкіндік береді.

Осылайша, модуль сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдануда маманның кәсіби жетілуін, ата-анамен нәтижелі серіктестік орнатуды және баланың дамуын ұзақ мерзімді перспективада қолдауды қамтамасыз ететін қорытынды, жүйелеуші және стратегиялық маңызы бар бөлім болып табылады.

80 академиялық сағатқа арналған оқу-тақырыптық жоспар

№	Сабактың тақырыбы	Дәріс	Практика	Семинар	Барлығы
1	Модуль 1. Сенсорлы интеграцияның теориялық-әдіснамалық негіздері				12
1.1	Сенсорлы интеграция ұғымы, ғылыми негіздері және қалыптасу тарихы	2	1	1	4
1.2	Сенсорлы өңдеу және орталық жүйке жүйесінің жұмысы	1	1	1	3
1.3	Сенсорлы интеграцияның даму, мінез-құлық және оқу үдерісімен байланысы	1	1	1	3
1.4	Сенсорлы қиындықтардың білім беру мен әлеуметтенуге әсері	1	1	–	2
2	Модуль 2. Сенсорлы өңдеу ерекшеліктері және олардың мінез-құлық пен оқу әрекетінде көрінуі				12
2.1	Сенсорлы жүйелердің дамуы (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті және т.б.)	2	1	1	4
2.2	Өртүрлі жастағы балалардағы сенсорлы өңдеу ерекшеліктері	1	1	1	3
2.3	Сенсорлы дисфункциялардың мінез-құлық пен эмоциялық реттелуге әсері	1	1	1	3
2.4	Сенсорлы қажеттіліктерді анықтауда отбасының рөлі	1	1	–	2
3	Модуль 3. Сенсорлы интеграцияда мамандардың кәсіби өзара әрекеті				12
3.1	Сенсорлы қолдауда педагог, психолог, дефектологтың кәсіби рөлі	2	1	1	4
3.2	Маманаралық үйлесімді әрекет және кәсіби жауапкершілік	1	1	1	3
3.3	Баланы қолдауда кешенді тәсіл және командалық шешімдер	1	1	1	3
3.4	Кейс-талдау: сенсорлы қиындықтары бар бала	1	1	–	2

4	Модуль 4. Сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау және түзете-дамыту стратегиялары				14
4.1	Сенсорлы бағалау ұғымы және әдістері	2	1	1	4
4.2	Сенсорлы профильді құрастыру қағидаттары	1	1	1	3
4.3	Күнделікті өмірлік жағдайларда сенсорлы бақылау	1	1	1	3
4.4	Бағалау нәтижелерін талдау және интерпретациялау	1	1	–	2
4.5	Қолдау бағдарламасын ата-анамен бірлесіп жоспарлау	1	1	–	2
5	Модуль 5. Сенсорлы интеграцияны білім беру және түзете-дамыту үдерісіне кіріктіру				14
5.1	Сенсорлы қолдауды жоспарлау және мақсат қою	2	1	1	4
5.2	Сенсорлы бейімделген оқу ортасын ұйымдастыру	1	1	1	3
5.3	Сабақ пен ойын әрекетінде сенсорлы стратегиялар	1	1	1	3
5.4	Күнделікті әрекеттерге сенсорлы қолдауды енгізу	1	1	–	2
5.5	Сенсорлы қолдаудың тиімділігін бақылау және түзету	1	1	–	2
6	Модуль 6. Ата-анамен жұмыс, кәсіби рефлексия және нәтижелерді бағалау				16
6.1	Ата-анамен сенсорлы қолдау бойынша серіктестік	1	1	1	3
6.2	Үй жағдайында сенсорлы қолдауды ұйымдастыру	1	1	1	3
6.3	Сенсорлы қолдау нәтижелерін бағалау	1	1	1	3
6.4	Кәсіби рефлексия және тәжірибені талдау	1	1	–	2
6.5	Кәсіби дамуды жоспарлау	1	1	–	2
6.6	Қорытынды жобаға дайындық және қорғау	–	2	1	3
	ЖАЛПЫ САҒАТ САНЫ				80

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Бейнесабақтар	Вебинарлар	Өзіндік жұмыс	Барлығы
1	Модуль 1. Сенсорлы интеграцияның теориялық-әдіснамалық негіздері				12
1.1	Сенсорлы интеграция ұғымы, ғылыми негіздері және қалыптасу тарихы	2	1	1	4

1.2	Сенсорлы өңдеу және орталық жүйке жүйесінің жұмысы	1	1	1	3
1.3	Сенсорлы интеграцияның даму, мінез-құлық және оқу үдерісімен байланысы	1	1	1	3
1.4	Сенсорлы қиындықтардың білім беру мен әлеуметтенуге әсері	1	–	1	2
2	Модуль 2. Сенсорлы дамудың жас ерекшеліктері және жеке айырмашылықтар				12
2.1	Сенсорлы жүйелердің дамуы (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті және т.б.)	2	1	1	4
2.2	Әртүрлі жастағы балалардағы сенсорлы өңдеу ерекшеліктері	1	1	1	3
2.3	Сенсорлы дисфункциялардың мінез-құлық пен эмоциялық реттелуге әсері	1	1	1	3
2.4	Сенсорлы қажеттіліктерді анықтауда отбасының рөлі	1	–	1	2
3	Модуль 3. Сенсорлы интеграцияда мамандардың кәсіби өзара әрекеті				12
3.1	Сенсорлы қолдауда педагог, психолог, дефектологтың кәсіби рөлі	2	1	1	4
3.2	Маманаралық үйлесімді әрекет және кәсіби жауапкершілік	1	1	1	3
3.3	Баланы қолдауда кешенді тәсіл және командалық шешімдер	1	1	1	3
3.4	Кейс-талдау: сенсорлы қиындықтары бар бала	1	–	1	2
4	Модуль 4. Сенсорлы интеграцияда бағалау және қолдау бағдарламасын құру				14
4.1	Сенсорлы бағалау ұғымы және әдістері	2	1	1	4
4.2	Сенсорлы профильді құрастыру қағидаттары	1	1	1	3
4.3	Күнделікті өмірлік жағдайларда сенсорлы бақылау	1	1	1	3
4.4	Бағалау нәтижелерін талдау және интерпретациялау	1	–	1	2
4.5	Қолдау бағдарламасын ата-анамен бірлесіп жоспарлау	1	–	1	2
5	Модуль 5. Сенсорлы интеграцияны білім беру және түзете-дамыту үдерісіне кіріктіру				14

5.1	Сенсорлы қолдауды жоспарлау және мақсат қою	2	1	1	4
5.2	Сенсорлы бейімделген оқу ортасын ұйымдастыру	1	1	1	3
5.3	Сабақ пен ойын әрекетінде сенсорлы стратегиялар	1	1	1	3
5.4	Күнделікті әрекеттерге сенсорлы қолдауды енгізу	1	–	1	2
5.5	Сенсорлы қолдаудың тиімділігін бақылау және түзету	1	–	1	2
6	Модуль 6. Ата-анамен жұмыс, кәсіби рефлексия және нәтижелерді бағалау				16
6.1	Ата-анамен сенсорлы қолдау бойынша серіктестік	1	1	1	3
6.2	Үй жағдайында сенсорлы қолдауды ұйымдастыру	1	1	1	3
6.3	Сенсорлы қолдау нәтижелерін бағалау	1	1	1	3
6.4	Кәсіби рефлексия және тәжірибені талдау	1	–	1	2
6.5	Кәсіби дамуды жоспарлау	1	–	1	2
6.6	Қорытынды жоба және рефлексиялық есеп	-	1	2	3
	ЖАЛПЫ САҒАТ САНЫ				80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Сенсорлы интеграция: нейробиологиялық негіздер, функционалдық бағалау және баланың дамуын қолдаудың заманауи тәсілдері» атты біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқу процесі модульдік құрылымды, тәжірибеге бағытталған оқу форматтарын және заманауи цифрлық білім беру технологияларын қолдану арқылы ұйымдастырылады.

Кіріс диагностикасы

Курс басталғанға дейін тыңдаушылардың кохлеарлы имплантталған балалармен жұмыс жүргізу саласындағы бастапқы кәсіби құзыреттілік деңгейін анықтау мақсатында кіріс диагностикасы жүргізіледі. Кіріс диагностикасы сауалнама, өзін-өзі бағалау парақтары және қысқаша тестілеу арқылы жүзеге асырылады. Диагностика нәтижелері тыңдаушылардың жеке оқу қажеттіліктерін айқындауға және оқу үдерісін дараландыруға негіз болады.

Бағдарлама екі көлемде жүзеге асырылады:

80 академиялық сағат;

Оқыту формасы:

Аудиториялық – дәрістер, практикалық сабақтар және семинарлар оқытушының тікелей қатысуымен өтеді;

Қашықтан оқыту – бейне дәрістер, вебинарлар, тыңдаушылардың онлайн-платформада өз бетімен жұмыс жасауы, тьютор қолдауы және онлайн-форматта қорытынды аттестаттау.

Оқу процесінің құрылымы:

Бейнесабақтар – асинхронды түрде ұсынылған материалдар, теориялық контентті ыңғайлы уақытта оқуға мүмкіндік береді, презентация, сызба және әдістемелік мысалдармен сүйемелденеді;

Вебинарлар – оқытушымен және топпен синхронды онлайн-кездесулер, кейстерді бірлесіп талдауға, сұрақтарға жауап беруге және тәжірибені талқылауға бағытталған;

Дәрістер – арнайы педагогтің қызметінің тақырыптарын, ұғымдарын, функцияларын, нормативтік негіздерін теориялық негіздеу (аудиториялық немесе қашықтан оқыту түрінде);

Практикалық сабақтар – үлгілермен, нормативтік құжаттармен, кейстермен, ЖББ, түзету-дамытушылық бағдарламаларды әзірлеумен және сабақтарды жобалаумен жұмыс істеу;

Семинарлар – ұжымдық талдау форматы, тәжірибе алмасу, әдістемелік шешімдер мен тәсілдерді талқылау;

Тыңдаушылардың өздік жұмысы – тапсырмаларды орындау, шағын жобаларды дайындау, бағдарламалар мен ұсыныстар әзірлеу, әдебиеттер мен нормативтік актілерді талдау;

Қорытынды аттестаттау – тестілеу түрінде, қорытынды жобаның (мысалы, әдістемелік өнім) презентациясы, кейсті талдау, қорғау немесе сараптамалық бағалау.

Бақылау және кері байланыс түрлері:

Әр модульдегі ағымдағы тапсырмалар (тәжірибелік тапсырмалар, шағын жобалар, бақылау сұрақтары);

Форум/чат немесе консультациялар арқылы кері байланыс және қолдау;

Сараптамалық тексерісі бар қорытынды жұмыс (әдістемелік жоба, презентация, сабақ жоспары, авторлық дидактикалық материалдар).

Қашықтан оқыту форматын жүзеге асырудың техникалық шарттары:

Оқу платформасына қолжетімділік (Google Classroom, Moodle, Teams немесе ұйым таңдаған басқа платформа);

Вебинарлар өткізу үшін Zoom/Google Meet қосымшалары;

Электрондық оқу ресурстарымен қамтамасыз ету: бейне, интерактивті презентациялар, нормативтік құжаттар, үлгілер мен формалар.

Оқу процесін қамтамасыз ету:

Әр модуль бойынша оқу-әдістемелік пакет;

Өздік жұмысқа және практикалық тапсырмаларға арналған әдістемелік материалдар;

Инновациялық технологиялар мен жасанды интеллект құралдарын пайдаланып әзірленген сабақ жоспарларының, дидактикалық материалдардың үлгілері;

Бейнематериалдар, нормативтік құжаттар және тәжірибелік мысалдар;

Қорытынды тапсырма – тыңдаушының инновациялық және жасанды интеллект технологияларын пайдаланып әзірлеген авторлық әдістемелік жұмысын дайындау, қорғау және рецензиялау.

Оқытушыларға қойылатын талаптар

Бағдарлама бойынша оқытуды жүзеге асыратын мамандардың сурдопедагогика, логопедия, арнайы педагогика немесе педагогика саласында жоғары білімі, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен, оның ішінде кохлеарлы имплантталған балалармен жұмыс істеу бойынша практикалық тәжірибесі және біліктілікті арттыру курстарын жүргізу құзыреттілігі болуы тиіс.

Оқу процесі ұйымдастырылған кезде келесілер ескерілген:

Педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламаларына қойылатын қолданыстағы талаптар;

Педагог, логопед, дефектолог білім беру жүйесіндегі нақты жұмыс жағдайлары;

Оқытудың икемділігі, қолжетімділігі және тәжірибелік бағыттылығы;

Оқу үдерісінде жасанды интеллект құралдары мен инновациялық технологияларды тиімді қолдану мүмкіндігі.

Бағдарламаның форматтары, көлемі және мазмұны аудиториялық және қашықтан оқытуға бейімделген, бұл курсты Қазақстанның барлық өңірлерінен келген педагог, арнайы педагог, сурдопедагог, логопедтер үшін қолжетімді және тәжірибеде қолдануға ыңғайлы етеді.

7. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Құрамдас бөлік	Мазмұны
Дидактикалық тәсіл	Бағдарламаның дидактикалық тәсілі сенсорлы интеграция саласында жұмыс істейтін педагогтер мен мамандардың (логопед, дефектолог, психолог, педагог-ассистент, әлеуметтік педагог және т.б.) кәсіби құзыреттерін қалыптастыруға және дамытуға бағытталған. Бағдарлама іс-әрекеттік, құзыреттілікке негізделген, практикаға бағдарланған және интерактивті оқыту қағидаттарына сүйенеді. Оқыту баланың сенсорлы ерекшеліктерін ескеруге, оның белсенділігі мен қатысуын арттыруға, сенсорлы қолдауды білім беру және түзете-дамыту үдерісіне жүйелі енгізуге бағытталған.
Оқыту әдістері	Интерактивті бейнесабақтар мен вебинарлар; практикалық семинарлар мен әдістемелік практикумдар; мастер-класстар; кейстерді талдау; топтық және жеке талқылаулар; тәжірибелік тапсырмалар; жобалық қызмет; сенсорлы бағалау, сенсорлы профиль және қолдау стратегияларын әзірлеу және апробациялау.

Теориялық материалды ұсыну формалары	Бейнесабактар; тікелей эфирдегі вебинарлар; презентациялар; әдістемелік нұсқаулықтар; сенсорлы бағалау және бақылау құралдары; чек-парақтар; цифрлық білім беру ресурстары; онлайн платформада өзіндік оқуға арналған материалдар.
1-модуль бойынша теориялық материал	Сенсорлы интеграция ұғымы және ғылыми негіздері; сенсорлы өңдеу үдерістері; орталық жүйке жүйесінің сенсорлы ақпаратты өңдеудегі рөлі; сенсорлы қиындықтардың мінез-құлыққа, оқуға және әлеуметтенуге әсері; сенсорлы интеграцияның білім беру және түзете-дамыту үдерісіндегі маңызы.
2-модуль бойынша теориялық материал	Сенсорлы жүйелердің дамуы (тактильді, вестибулярлы, проприоцептивті, көру, есту және т.б.); жас ерекшеліктеріне байланысты сенсорлы даму заңдылықтары; жеке айырмашылықтар; сенсорлы дисфункциялардың көріністері; сенсорлы қажеттіліктердің мінез-құлық пен эмоциялық реттелуге әсері.
3-модуль бойынша теориялық материал	Сенсорлы қолдауда мамандардың кәсіби рөлдері; педагогикалық және психологиялық қолдаудың өзара байланысы; маманаралық үйлесімді әрекет қағидаттары; кәсіби коммуникация; ата-анамен өзара әрекеттесу негіздері; қолдау үдерісіндегі жауапкершілікті бөлу.
4-модуль бойынша теориялық материал	Сенсорлы бағалау ұғымы және әдістері; құрылымдалған бақылау; сенсорлы профильді құрастыру; күнделікті өмірлік жағдайларда баланың сенсорлы реакцияларын бақылау; бағалау нәтижелерін талдау және интерпретациялау; сенсорлы қолдау бағдарламасын жоспарлау негіздері.
5-модуль бойынша теориялық материал	Сенсорлы қолдауды жоспарлау және мақсат қою; сенсорлы бейімделген орта құру; сабақта, ойын және күнделікті әрекеттерде сенсорлы стратегияларды қолдану; сенсорлы диета элементтері; сенсорлы қолдауды білім беру және түзете-дамыту үдерісіне кіріктіру.
6-модуль бойынша теориялық материал	Ата-анамен сенсорлы қолдау бойынша серіктестік; кеңес беру және оқыту формалары; үй жағдайында сенсорлы қолдауды ұйымдастыру; сенсорлы қолдау нәтижелерін бағалау; кәсіби рефлексия; эмоциялық тұрақтылық; кәсіби дамудың жеке траекториясын жоспарлау.
Практикалық тапсырмалар	Сенсорлы ерекшеліктерді талдау; сенсорлы бақылау парақтарын толтыру; сенсорлы профиль құрастыру; баланың сенсорлы қажеттіліктерін сипаттау; қолдау стратегияларын әзірлеу; сенсорлы бейімделген орта жобалау; сабақ немесе түзете-дамыту әрекетіне сенсорлы

	элементтер енгізу; ата-анамен жұмыс жоспарын құру; рефлексиялық есеп пен кәсіби портфолио дайындау.
Өзін-өзі бағалау критерийлері	Практикалық тапсырмалардың толықтығы мен сапасы; әзірленген материалдардың практикалық қолданбалылығы; сенсорлы интеграция қағидаттарын сақтау; баланың жеке сенсорлы қажеттіліктерін ескеру деңгейі; кәсіби рефлексияның тереңдігі; кәсіби дамуды саналы жоспарлау.

Модульдер бойынша өзін-өзі бағалаудың типтік критерийлері:

Критерий / құрал	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы / сипаттамасы
Модуль мазмұнын түсіну	Сенсорлы интеграцияға, сенсорлы өңдеу ерекшеліктеріне, сенсорлы профильге, қолдау стратегияларына және ата-анамен жұмыс қағидаттарына қатысты негізгі ұғымдарды түсіну	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Теориялық білімді қолдану	Сенсорлы интеграция теориясын практикалық қызметте (бақылау, бағалау, жоспарлау, сабақ пен түзете-дамыту әрекеттерінде қолдану) пайдалану қабілеті	1 – қолдана алмаймын → 5 – жүйелі қолданамын
Практикада қолдану мүмкіндігі	Сенсорлы бағалау әдістерін, бақылау құралдарын, сенсорлы профильді, қолдау стратегияларын және сенсорлы бейімделген ортаны өз қызметінде қолдану мүмкіндігі	1 – қиындық туады → 5 – жеңіл енгіземін
Кәсіби әрекеттегі сенімділік	Сенсорлы ерекшеліктерді анықтау, қолдау стратегияларын таңдау және іске асыру барысында кәсіби сенімділік деңгейі	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Бақылау парақтары, чек-парақтар, сенсорлы профиль үлгілері, әдістемелік ұсынымдар және цифрлық ресурстарды пайдалану қабілеті	1 – қолданбаймын → 5 – үнемі қолданамын
Командалық өзара әрекеттесу	Мамандармен (педагог, психолог, дефектолог және т.б.) және ата-анамен сенсорлы қолдау	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін

	шеңберінде тиімді кәсіби ынтымақтастық орнату	
Коммуникативтік қолдау	Баламен, ата-анамен және әріптестермен сенсорлы ерекшеліктерді ескере отырып кәсіби және этикалық коммуникация орнату қабілеті	1 – қиын → 5 – еркін жүзеге асырамын
Рефлексия және кәсіби даму	Өз кәсіби қызметін талдау, сенсорлы қолдау тәжірибесін бағалау және кәсіби өсу мақсаттарын айқындау дағдысы	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты рефлексия жасаймын

Бағдарлама аясында өзін-өзі бағалау педагогтердің, дефектологтардың, логопедтердің, психологтардың және өзге де мамандардың сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби дамуын саналы түрде талдауға, өз жетістіктерін бағалауға және болашақ кәсіби өсу бағыттарын айқындауға бағытталған. Өзін-өзі бағалау сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін түсіну, сенсорлы интеграция қағидаттарын білім беру және түзете-дамыту тәжірибесінде қолдану, сондай-ақ баланың сенсорлы қажеттіліктеріне жауап беретін қолдау стратегияларын тиімді іске асыру деңгейін анықтауға мүмкіндік береді.

Өзін-өзі бағалау формалары оқыту үдерісінің барлық кезеңдерінде жүйелі түрде қолданылып, тыңдаушылардың рефлексиялық дағдыларын дамытуға, өз кәсіби тәжірибесін талдауға және сенсорлы интеграцияға негізделген қолдау жүргізуде кәсіби сенімділікті арттыруға жағдай жасайды.

Өзін-өзі бағалау білім алушылардың оқу нәтижелерін ішкі талдау құралы ретінде қарастырылады және мамандардың сенсорлы интеграция саласына қажетті кәсіби құзыреттерін (бағалау, түзете-дамыту, коммуникативтік, әдістемелік және командалық) жүйелі әрі бірізді дамытуға ықпал етеді.

Өзін-өзі бағалаудың негізгі формалары

Бағдарлама барысында тыңдаушыларға өзін-өзі бағалаудың бірнеше өзара толықтырушы құралдары ұсынылады.

Модульдік чек-парақтар

Әр модуль бойынша кәсіби жетістіктерді белгілеуге арналған чек-парақтар қолданылады. Чек-парақтар Google Forms форматында немесе қағаз түрінде ұсынылып, тыңдаушыларға баланың сенсорлы ерекшеліктерін анықтау, сенсорлы бағалау жүргізу, сенсорлы профиль құрастыру, қолдау стратегияларын жоспарлау, сенсорлы бейімделген ортаны ұйымдастыру және ата-анамен жұмыс жүргізу дағдыларын меңгеру деңгейін белгілеуге мүмкіндік береді.

«Жеке жетістіктер парағы» («дейін/кейін» талдауы)

Бұл құрал тыңдаушының бағдарлама басталғанға дейінгі және бағдарлама соңындағы кәсіби құзыреттер деңгейін салыстыруға арналған. «Дейін/кейін» талдауы сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби өсудің динамикасын

айқындауға және оқыту нәтижесінде қалыптасқан жаңа кәсіби біліктер мен тәжірибені бағалауға мүмкіндік береді.

Маманның құзыреттілік картасы

Құзыреттілік картасы сенсорлы интеграция саласына қажетті бағалау, түзете-дамыту, коммуникативтік, әдістемелік және цифрлық құзыреттерді өз бетінше бағалауға арналған. Бұл құрал тыңдаушыға өз кәсіби мүмкіндіктерін саралауға, даму аймақтарын анықтауға және жеке кәсіби даму траекториясын жоспарлауға көмектеседі.

Рефлексия күнделігі (қалауы бойынша)

Рефлексия күнделігі тыңдаушының жеке кәсіби рефлексиясын жүргізуге арналған құрал болып табылады. Ол дәрістерден, вебинарлардан және практикалық тапсырмалардан кейінгі ой-тұжырымдарды, кездескен қиындықтарды және қол жеткізген жетістіктерді белгілеуге мүмкіндік береді. Рефлексия күнделігі сенсорлы интеграция саласында кәсіби өзіндік сананы және саналы тәжірибені қалыптастыруға ықпал етеді.

«Менің даму аймақтарым» қорытынды кестесі

Бағдарлама соңында тыңдаушылар өз кәсіби қызметінде күшейтуді қажет ететін бағыттарды айқындауға арналған жинақтаушы талдау жүргізеді. Бұл құрал сенсорлы интеграция саласында алдағы кәсіби дамудың басым бағыттарын нақтылауға мүмкіндік береді.

Қорытынды өзін-өзі бағалау

Бағдарламаны аяқтағаннан кейін тыңдаушылар қорытынды өзін-өзі бағалауды жүргізеді. Қорытынды өзін-өзі бағалау барысында мамандар ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуге қатысты сенсорлы бағалау, қолдау стратегияларын таңдау, түзете-дамыту әрекеттерін ұйымдастыру, ата-анамен жұмыс және маманаралық өзара әрекеттесу бойынша өз кәсіби сенімділігін 1-ден 5-ке дейінгі шкала негізінде бағалайды.

Сонымен қатар тыңдаушылар келесі рефлексиялық сұрақтарға жауап береді:

– бағдарлама барысында мен үшін ең маңызды және жаңа болған қандай білім мен тәжірибе алынды;

– қандай сенсорлы интеграция тәсілдері мен әдістерін өз кәсіби тәжірибемде қолдана бастадым;

– сенсорлы ерекшеліктері бар балалармен және ата-анамен жұмыс істеуде қандай кәсіби сенімділік қалыптасты;

– алдағы уақытта сенсорлы интеграция саласында қай кәсіби бағытта дамуды жоспарлаймын.

Қорытынды кезеңде тыңдаушылар алдағы 3–6 айға арналған жеке кәсіби өсу жоспарын әзірлейді. Бұл жоспар сенсорлы интеграция саласындағы нақты мақсаттар мен оларды іске асыруға бағытталған іс-әрекеттерді қамтиды.

Өзін-өзі бағалаудың маңызы

Өзін-өзі бағалау нәтижелері қорытынды бағаға тікелей әсер етпейді. Алайда ол мамандардың өз кәсіби әрекетіне саналы көзқарас қалыптастыруына, ішкі

мотивациясын арттыруына және сенсорлы интеграция саласында үздіксіз кәсіби дамуға бағдарлануына маңызды ықпал етеді.

Өзін-өзі бағалауға арналған барлық құралдар бағдарлама шеңберіндегі оқу-әдістемелік пакет құрамында ұсынылады және оларды толтыру бойынша нақты нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

8.1 Бағалаудың мақсаттары мен қағидаттары

Педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасы аясында оқу нәтижелерін бағалау сенсорлы интеграция саласындағы бағдарламалық мазмұнды меңгеру деңгейін объективті және жүйелі түрде анықтауға, сондай-ақ тыңдаушылардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктері бар балалармен жұмыс істеуге қажетті кәсіби, әдістемелік және практикалық құзыреттерінің қалыптасу деңгейін бағалауға бағытталған.

Бағалау үдерісі кешенді және практикаға бағдарланған сипатқа ие болып, тек теориялық білімді тексерумен шектелмейді. Ол тыңдаушылардың алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын нақты білім беру және түзете-дамыту практикасы жағдайында, баланың күнделікті әрекеттері мен оқу ортасын ескере отырып, сенсорлы қолдау стратегияларын қолдану қабілетін талдауға бағдарланады.

Бағалау барысында ерекше назар келесі аспектілерге аударылады:

- баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін кешенді және функционалдық тұрғыдан анықтау;
- сенсорлы қажеттіліктерге негізделген нақты және қолжетімді мақсаттар қою;
- сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлау және іске асыру дағдылары;
- сенсорлы бейімделген оқу және дамытушы ортаны ұйымдастыру қабілеті;
- ата-анамен және мамандармен кәсіби серіктестік негізінде жұмыс жүргізу;
- жүргізілген сенсорлы қолдау шараларының нәтижелерін талдау, мониторинг жүргізу және қажет болған жағдайда түзету енгізу біліктері.

Оқу нәтижелерін бағалау сенсорлы интеграцияға негізделген жұмыстың негізгі қағидаттарына — баланың жеке сенсорлы ерекшеліктерін ескеру, функционалдық бағыттылық, кәсіби этика, жүйелілік, үздіксіз даму және рефлексия қағидаттарына сүйенеді. Бағалау үдерісі тыңдаушылардың кәсіби сенімділігін арттыруға, өз тәжірибесін саналы түрде талдауға және сенсорлы интеграция саласында сапалы әрі тиімді кәсіби қызметті қамтамасыз етуге бағытталады.

Бағалау қағидаты	Сипаттамасы
Бағалаудың ашықтығы мен объективтілігі	Оқу нәтижелерін бағалау алдын ала нақты айқындалған және тыңдаушыларға жеткізілген критерийлер негізінде жүзеге асырылады. Бағалау критерийлері бағдарламаның

	мақсаттары мен күтілетін нәтижелеріне толық сәйкес келеді және сенсорлы интеграция саласында оқудан өтетін барлық тыңдаушылар үшін бірдей, ашық әрі объективті бағалауды қамтамасыз етеді.
Сараланған тәсіл	Бағалау барысында педагогтердің, дефектологтардың, логопедтердің, психологтардың және өзге де мамандардың жеке ерекшеліктері, кәсіби тәжірибесі, сенсорлы интеграция саласындағы даярлық деңгейі, сондай-ақ кәсіби және білім беру қажеттіліктері ескеріледі. Тыңдаушылардың жеке оқу траекториялары мен кәсіби дамуының динамикасы бағалау үдерісінде назарға алынады.
Үздіксіз кері байланыс	Бағалау үдерісі тұрақты және конструктивті кері байланыспен сүйемелденеді. Кері байланыс сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби дамуды қолдауға, оқу мақсаттарын нақтылауға, сенсорлы бағалау мен қолдау стратегияларын жоспарлау және іске асыру сапасын арттыруға бағытталған. Бұл тәсіл тыңдаушылардың бағдарлама мазмұнын саналы меңгеруіне, кәсіби рефлексияның дамуына және практикалық қызметінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді.

8.2 Бағалаудың негізгі әдістері мен нысандары

Сенсорлы интеграция саласы бойынша педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасы аясында оқу нәтижелерін бағалау тыңдаушылардың теориялық білімдерін, практикалық біліктерін және кәсіби құзыреттерін меңгеру деңгейін жан-жақты айқындауды қамтамасыз ететін бағалау әдістері мен құралдарының кешенін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

Бағалау тыңдаушылардың сенсорлы өңдеу ерекшеліктері бар балалармен жұмыс істеуге қажетті заманауи сенсорлы интеграция тәсілдерін қолдану қабілетін, баланың сенсорлы қажеттіліктерін кешенді және функционалдық тұрғыдан бағалау, сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлау және іске асыру, сенсорлы бейімделген орта құру, сондай-ақ ата-анамен және мамандармен кәсіби өзара әрекеттесу біліктерінің қалыптасуын анықтауға бағытталған.

Бағалау барысында тыңдаушылардың сенсорлы бағалау жүргізу, түзете-дамыту әрекеттерін ұйымдастыру, коммуникативтік өзара әрекеттесу, әдістемелік шешім қабылдау және кәсіби рефлексия жүргізу құзыреттері ескеріледі. Сонымен қатар сенсорлы қолдауда қолданылатын бағалау құралдарын, бақылау парақтарын, чек-парақтарды, әдістемелік материалдар мен цифрлық ресурстарды тиімді пайдалану қабілеті бағаланады.

Оқу нәтижелерін бағалау нақты практикалық жағдайларға негізделіп, тыңдаушылардың алған білімдерін білім беру және түзете-дамыту үдерісінде, күнделікті оқу және өмірлік әрекеттер барысында сенсорлы интеграция тәсілдерін

қолдану мүмкіндігін айқындауға мүмкіндік береді. Бағалау нәтижелері тыңдаушылардың кәсіби дамуын қолдауға, тәжірибесін жетілдіруге және сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби сенімділігін арттыруға бағытталады.

Бағалау нысаны	Бағалау мазмұны	Бағалау арқылы анықталады
Теориялық материалды меңгеруге арналған тапсырмалар	Ағымдағы бақылау аясында тыңдаушылар сенсорлы интеграцияның негізгі теориялық қағидаларын меңгеру деңгейін тексеруге бағытталған тесттік, аналитикалық және жазбаша тапсырмаларды орындайды. Тапсырмалар келесі мазмұнды қамтиды: – сенсорлы интеграция теориясының негіздері; – сенсорлы жүйелер (вестибулярлық, проприоцептивтік, тактильді және т.б.) және олардың қызметі; – сенсорлы өңдеу бұзылыстарының түрлері мен көріністері; – сенсорлы профиль ұғымы; – сенсорлы қолдаудың негізгі қағидаттары; – сенсорлы бейімделген ортаны ұйымдастыру негіздері.	Теориялық материалды түсіну тереңдігі, негізгі ұғымдарды меңгеру деңгейі және оларды кәсіби тәжірибеде қолдануға дайындық
Практикалық тапсырмалар	Практикалық тапсырмалар тыңдаушылардың сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби біліктерін қалыптастыруға және бағалауға бағытталған. Тапсырмалар келесілерді қамтиды: – баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін сипаттау; – бақылау нәтижелерін талдау; – сенсорлы қажеттіліктерді анықтау; – сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлау; – сенсорлы бейімделген сабақ немесе күн тәртібінің фрагменттерін әзірлеу; –	Диагностикалық, түзете-дамыту, әдістемелік және аналитикалық біліктердің қалыптасу деңгейі

	ата-аналарға арналған сенсорлы ұсынымдар дайындау.	
Топтық және жеке тапсырмалар	Бағалау жеке және топтық нысандарда жүзеге асырылады. Тапсырмалар төмендегілерді айқындауға бағытталған: – мамандар арасында кәсіби өзара әрекеттесу қабілеті; – сенсорлы қолдау бойынша шешімдерді бірлесе әзірлеу, талқылау және ұсыну; – жобалық тапсырмаларды орындаудағы дербестік, жауапкершілік және рефлексия. Тапсырмалар үлгілері: сенсорлы профильді бірлесіп талдау, сенсорлы кейстерді қарастыру, сенсорлы орта жобасын әзірлеу.	Командалық өзара әрекеттесу дағдылары, кәсіби коммуникация, жауапкершілік және рефлексия деңгейі
Шығармашылық және жобалық жұмыстар	Тыңдаушылардың кәсіби ойлауын, икемділігін және сенсорлы интеграцияға негізделген практикаға бағдарланған шешім қабылдау қабілетін бағалауға бағытталған жұмыстар.	Кәсіби шығармашылық, әдістемелік негізділік және практикаға сәйкестік
Жобаны әзірлеу үдерісін бағалау	Бағалау келесі критерийлер бойынша жүзеге асырылады: – сенсорлы қолдау жоспарын құрудың негізділігі; – сенсорлы әдістер мен құралдарды таңдаудың дұрыстығы; – іске асыру кезеңдерінің логикалылығы мен бірізділігі.	Жоспарлау және кәсіби шешім қабылдау сапасы
Шығармашылық және инновациялық сипаты	– ұсынылған сенсорлы шешімдердің бірегейлігі; – материалдардың баланың сенсорлы қажеттіліктеріне сәйкестігі; – баланың белсенділігін, өзін-өзі реттеуін және қатысуын арттыруға бағытталуы.	Инновациялық ойлау және кәсіби икемділік

Цифрлық және әдістемелік құралдарды пайдалану	– сенсорлы бақылау және жоспарлау құралдарын мақсатқа сай қолдану; – визуализация мен құрылымдаудың сапасы; – қолданылған құралдардың әдістемелік негізділігі.	Цифрлық және әдістемелік құзыреттер
Жұмыс нәтижесі	– әзірленген сенсорлы өнімнің аяқталғандығы; – практикалық қолданбалылығы; – нәтижелерді ұсыну сапасы (презентация, түсіндірме материал, қорғау).	Нәтиженің сапасы және практикада қолдану мүмкіндігі
Қатысушылардың өзін-өзі бағалауы	Тыңдаушылар сауалнамалар, чек-парақтар және рефлексиялық тапсырмалар арқылы өздерінің сенсорлы интеграция саласындағы кәсіби ілгерілеуін бағалайды.	Кәсіби даму динамикасын түсіну және рефлексия
Сыни ойлауды қалыптастыру	Пікірталастар, сенсорлы кейстерді талдау, типтік қиындықтарды қарастыру және шешімдерді ұжымдық пайымдау.	Сыни талдау, кәсіби пайымдау және шешім қабылдау қабілеті

8.3 Бағалау критерийлері

Сенсорлы интеграция саласы бойынша педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасы аясында тапсырмаларды әзірлеу және орындау бойынша бағалау критерийлері тыңдаушылардың теориялық білімдерін, практикалық біліктерін және кәсіби құзыреттерін меңгеру деңгейін айқындауға бағытталған.

Бағалау критерийлері сенсорлы өңдеу ерекшеліктері бар балалармен жұмыс істеуге қажетті негізгі кәсіби құзыреттердің қалыптасуын қамтиды. Оларға баланың сенсорлы қажеттіліктерін кешенді және функционалдық тұрғыдан бағалау, сенсорлы профильді анықтау, нақты және қолжетімді мақсаттар қою, сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлау және іске асыру, сенсорлы бейімделген ортаны ұйымдастыру, сондай-ақ ата-анамен және мамандармен кәсіби өзара әрекеттесу жатады.

Бағалау бағдарламаның кешенді және практикаға бағдарланған сипатын ескере отырып жүзеге асырылады. Бұл үдеріс тыңдаушылардың алған білімдері мен дағдыларын нақты білім беру және түзете-дамыту практикасы жағдайында — баланың оқу әрекеті мен күнделікті белсенділігін ескере отырып, сенсорлы қолдау шараларын жоспарлау және іске асыру барысында — қолдану қабілетін талдауға бағытталған.

Бағалау барысында келесі аспектілер назарға алынады:

- сенсорлы интеграция теориясының негізгі ұғымдары мен қағидаттарын түсіну деңгейі;
- баланың сенсорлы өңдеу ерекшеліктерін бақылау, сипаттау және талдау білігі;
- сенсорлы қажеттіліктерге сәйкес мақсаттарды қою сапасы;
- сенсорлы қолдау стратегияларының құрылымдылығы және практикаға сәйкестігі;
- сенсорлы бейімделген ортаны ұйымдастыруда әдістемелік негізді сақтау;
- ата-анамен және мамандармен кәсіби-этикалық өзара әрекеттесу;
- кәсіби рефлексия жүргізу және өзіндік даму динамикасы.

Бағалау критерийлері тыңдаушылардың кәсіби сенімділігін арттыруға, өз тәжірибесін саналы түрде талдауға және сенсорлы интеграция саласында сапалы әрі тиімді педагогикалық қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған.

Бағалау бағыттары	Бағалатын көрсеткіштер
Теориялық материалды білу деңгейі	Сенсорлы интеграцияның негізгі ұғымдары мен қағидаттарын түсінуі; сенсорлы өңдеу үдерістерінің (тактильді, проприоцептивті, вестибулярлы, көру, есту және т.б.) ерекшеліктерін білуі; сенсорлы дисфункция түрлерін (гипер-, гипосезімталдық, сенсорлы іздеу, модуляция қиындықтары) ажырата алуы; сенсорлы интеграцияның баланың мінез-құлқына, оқуына және күнделікті белсенділігіне әсерін түсінуі; сенсорлы қолдаудың педагогикалық және түзете-дамытудағы рөлін меңгеруі.
Практикалық дағдылар	Баланың сенсорлы ерекшеліктерін бақылау және сипаттау білігі; сенсорлы профильді анықтау қабілеті; бағалау нәтижелеріне сүйене отырып мақсат қою; сенсорлы қолдау стратегияларын жоспарлау; сенсорлы жаттығулар мен әрекеттерді оқу және күнделікті өмір жағдайларына бейімдеу; ата-анамен және мамандармен сенсорлы қолдау бойынша өзара әрекеттесу дағдылары.
Әдістемелік және қолданбалы сапа	Әзірленген материалдардың сенсорлы интеграция қағидаттарына сәйкестігі; ұсынылған жаттығулар мен әрекеттердің құрылымдылығы мен жүйелілігі; сенсорлы бағдарламалар мен жоспарлардың практикалық қолданбалылығы; таңдалған әдістер мен құралдардың әдістемелік негізділігі; баланың өзін-өзі реттеуін, белсенділігін және қатысуын арттыруға бағытталуы.

Шығармашылық және инновациялық қызмет	Баланың жеке сенсорлы қажеттіліктеріне бейімделген шешімдер ұсыну қабілеті; сенсорлы жұмыста икемді және стандартты емес тәсілдерді қолдану; дәстүрлі сенсорлы жаттығуларды заманауи педагогикалық және цифрлық құралдармен ұштастыру; сенсорлы орта мен құралдарды шығармашылықпен қолдану.
Дербестік және кәсіби жауапкершілік	Оқу және практикалық тапсырмаларды орындаудағы дербестік деңгейі; өз кәсіби қызметін жоспарлау және ұйымдастыру білігі; тапсырмаларды орындау мерзімдерін сақтау; әзірленген сенсорлы материалдардың сапасына жауапкершілікпен қарауы; кәсіби рефлексия жүргізу, өзін-өзі бағалау және кәсіби нәтижелерін саналы түрде талдау қабілеті.

8.4 Бағалау құралдары

Бағдарлама аясында тыңдаушылардың оқу жетістіктерін бағалау үшін әртүрлі диагностикалық, қалыптастырушы және қорытынды бағалау құралдары қолданылады. Бағалау құралдары педагогтердің теориялық білімін, практикалық дағдыларын және кәсіби құзыреттерін кешенді түрде анықтауға бағытталған.

Бағалау құралдары	Сипаттамасы
Тестілеу және сауалнамалар	Бағдарлама мазмұны бойынша теориялық білімді тексеруге арналған тесттер қолданылады. Тесттер тыңдаушылардың оқу материалын меңгеру деңгейін жедел анықтауға және оқыту үдерісін уақытылы түзетуге мүмкіндік береді. Кері байланыс сауалнамалары тыңдаушылардың пікірін, кәсіби қажеттіліктерін және оқу барысында кездесетін қиындықтарын анықтауға бағытталып, бағдарламаның мазмұнын жетілдіру және оны практикалық сұраныстарға бейімдеу мақсатында пайдаланылады.
Портфолио	Тыңдаушылар жеке кәсіби портфолио жүргізеді. Портфолио құрамына: – орындалған практикалық тапсырмалар; – түзету-дамытушылық және әдістемелік әзірлемелер; – жобалық және шығармашылық жұмыстар; – рефлексиялық есептер мен өзін-өзі бағалау материалдары енгізіледі. Портфолио педагогтің кохлеарлы имплантталған балалармен жұмыс істеу саласындағы кәсіби дамуын жүйелі түрде қадағалауға, оқу барысында қол жеткізілген нәтижелерді жинақтауға

	және кәсіби өсу динамикасын көрсетуге мүмкіндік береді.
Презентациялар және жобаларды қорғау	Бағдарлама соңында тыңдаушылар қорытынды жобаны қорғау рәсімінен өтеді. Қорғау барысында: – әзірленген әдістемелік немесе түзету-дамытушылық өнімнің сапасы; – жұмыстың орындалу үдерісі мен құрылымының логикалылығы; – таңдалған әдістер мен технологиялардың ғылыми-әдістемелік негізділігі; – жобаның практикалық құндылығы және оны педагогикалық тәжірибеде қолдану мүмкіндігі бағаланады.
Онлайн-бағалау	Бағалау үдерісінде аралық және қорытынды тесттерді тапсыру, онлайн-тапсырмаларды орындау және жедел кері байланыс алу мақсатында онлайн-білім беру платформалары (LMS, Google Forms, Google Classroom, Microsoft Teams және т.б.) пайдаланылады. Онлайн-бағалау бағалау үдерісінің ашықтығын, жеделдігін және барлық тыңдаушылар үшін қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

8.5 Оқу нәтижелерін бағалау және құзыреттер деңгейі

Қорытынды бағалау пайыздық шкалаға негізделеді, мұнда әрбір құрамдас бөлік (теориялық білімдер, практикалық тапсырмалар, жобалық жұмыстар) жалпы бағалауда белгілі бір үлес салмаққа ие болады. Ұсынылатын шкала:

—90–100% — Өте жақсы (барлық талаптарға толық сәйкес келеді, шығармашылық және техникалық дағдылардың жоғары деңгейі көрсетілген).

—70–89% — Жақсы (негізгі талаптарға сәйкес келеді, алайда жұмыстың жекелеген аспектілерін жетілдіру қажет).

—50–69% — Қанағаттанарлық (тапсырмаларды орындау сапасын арттыру үшін қосымша жұмыс қажет).

—50%-дан төмен — Қанағаттанарлықсыз (бағдарлама талаптары жеткіліксіз деңгейде орындалған, қайта даярлау қажеттілігі бар).

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу біліктілікті арттырудың тиімді бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде алынған білімдер мен дағдылардың тұрақтылығын және практикада іске асырылуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Аталған кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және курс барысында меңгерілген нәтижелерді нақты педагогикалық практикаға енгізуге бағдарланған.

Курстан кейінгі сүйемелдеудің негізгі элементтері:

Курстан кейінгі сүйемелдеудің мақсаттары:			
жаңа білімдер мен құралдарды іске асыруда әдістемелік қолдауды қамтамасыз ету;	кәсіби қарым-қатынасты және тәжірибе алмасуды жалғастыру үшін жағдай жасау;	консультация беру, супервизия жүргізу және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	педагогтің кәсіби практикасына өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі сүйемелдеудің форматтары:			
Жеке әдістемелік консультация беру:	онлайн-байланыс арқылы (электрондық пошта, мессенджерлер, LMS платформалары); тыңдаушының педагогикалық әзірлемелерін енгізу бойынша сараптамалық ұсынымдар беру.		
Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар:	курс аяқталғаннан кейін 1–2 ай өткен соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылар ұсынған табысты енгізу кейстерін талдау; практикада білімді қолдану барысында туындаған күрделі сұрақтарға жауап беру.		
Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:	кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа қолжетімділік (Telegram, WhatsApp, Google топтары); үлгілермен, құжаттармен, сұраныстармен және шешімдермен алмасу; көлденең тәлімгерлікті (peer-to-peer қолдау) ынталандыру.		
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:	курс оқу материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, үлгілерді және нұсқаулықтарды жүйелі түрде жаңарту; жаңа әдебиеттерге, жарияланымдарға және іс-шараларға ұсынымдар беру.		
Қорытынды енгізуге ерікті супервизия:	жеке бағдарламаларды диагностикалау және рефлексиялау үдерісіне ерікті түрде қатысуға шақыру; жеке білім беру маршруттарын енгізуді сүйемелдеу;		

	орталық әдіскерлерімен бірлесіп педагогикалық әсерлерді талдау.
Сүйемелдеу әдістері:	
жеке сұраныстарға жауап беру;	практиканы және алынған нәтижелерді талдау;
сауалнамалар, күнделіктер және талқылаулар;	кейстерді топтық түрде шешу, материалдарды бірлесіп жетілдіру.
Ұзақтығы мен форматы:	курстар аяқталғаннан кейін 12 айға дейін; қашықтан форматта, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруымен.
Курстан кейінгі сүйемелдеудің нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін іске асырудағы сенімділігінің артуы;
	жеке білім беру бағдарламалары (ЖББ) шеңберінде құжаттаманың дұрыс нысандарын практикаға белсенді енгізу;
	кәсіби қауымдастыққа тартылу деңгейінің және әдістемелік белсенділіктің өсуі;
	рефлексияның қалыптасуы, бастамалардың пайда болуы және әрі қарай оқуға дайындықтың артуы.

10.Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1.Бала құқықтары туралы БҰҰ Конвенциясы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400>

2.«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (15.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>

3.Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсету туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 Заңы (01.07.2023 ж. № 226-VII өзгертулермен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343>

4.Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы (13.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345>

5.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2022 жылғы 5 тамызда № 29031 тіркелген. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі

білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы (15.04.2025 ж. № 74 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

6.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті үлгідегі және түрдегі білім беру ұйымдарының қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы (31.03.2025 ж. № 59 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>

7.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы «Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» (28.06.2024 ж. № 165 бұйрығы редакциясында). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618>

8.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 тіркелген. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036047>

9.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы № 117 бұйрығы. Мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету стандартын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036137>

Негізгі әдебиеттер

10.Малофеев Н. Н. (ред.) Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау.— Мәскеу: Просвещение, 2020. (қазақ тіліндегі оқу бағдарламаларында кең қолданылатын аударма нұсқалары бар)

11.Баймұратова Б. Б., Нұрғалиева Г. К. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен түзету-дамыту жұмысы. — Алматы, 2022.

12.Жүсіп А. Қ., Темірбаева М. Ж. Инклюзивті білім беру жағдайында психологиялық-педагогикалық қолдау.— Алматы, 2021.

13.Айрес А. Дж.Сенсорная интеграция и ребенок. — Москва: Теревинф, 2018.

14.Киселёва М. В.Сенсорная интеграция в коррекционно-развивающей работе с детьми.— Санкт-Петербург: Речь, 2020.

15.Шипицына Л. М. Психолого-педагогическое сопровождение детей с ограниченными возможностями здоровья. — Санкт-Петербург: Речь, 2019.

16.Лубовский В. И. Психологические основы обучения детей с нарушениями развития. — Москва: Академкнига, 2018.

17.Коробейников И. А., Бабкина Н. В. Комплексная помощь детям с нарушениями развития. — Москва: Владос, 2021.

18. Ayres A. J. *Sensory Integration and the Child*. – Los Angeles: Western Psychological Services, 2005.
19. Bundy A. C., Lane S. J., Murray E. A. (eds.) *Sensory Integration: Theory and Practice*. – Philadelphia: F.A. Davis, 2002.
20. Schaaf R. C., Mailloux Z. *Clinician's Guide for Implementing Ayres Sensory Integration*. – Bethesda: AOTA Press, 2015.
21. Dunn W. *Sensory Profile User's Manual*. – San Antonio: Pearson, 2014
22. Kranowitz C. S. *The Out-of-Sync Child*. – New York: Penguin Books, 2006.
23. Case-Smith J., O'Brien J. C.
24. *Occupational Therapy for Children and Adolescents*. – St. Louis: Elsevier, 2015.

Қосымша әдебиеттер

25. Қазақстан Республикасында ерте қолдау қызметін ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана: ҚР Оқу-ағарту министрлігі, 2023.
26. Инклюзивті және ерте қолдау қызметі: отбасына бағытталған тәсіл (әдістемелік құрал). – Астана: БІ. Алтынсарин атындағы ҰАО, 2024.
27. Sameroff A. *Developmental Systems and Early Intervention*. – New York: Springer, 2019.
28. Bruder M. B. *Early Childhood Intervention: Family-Centered Practices*. – Boston: Pearson, 2017.
29. UNICEF. *Early Childhood Intervention: Evidence and Practice*. – New York, 2020.

Электрондық ресурстар

30. <https://www.gov.kz/memleket/entities/oqu> – Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ресми сайты.
31. <https://special-edu.kz> – Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың ұлттық ғылыми-практикалық орталығы.
32. <https://www.who.int> – Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (МКФ, ерте даму материалдары).
33. <https://www.unicef.org/early-childhood-development> – ЮНИСЕФ-тің ерте бала дамуы және отбасына қолдау материалдары.
34. <https://ectacenter.org> – *Early Childhood Technical Assistance Center* (ерте қолдау тәжірибелері).